

Pensioenfonds Update

December 2015

INHOUD

Van de voorzitter	1
1. Kennissessie AZL	2
2. Resultaten	3
3. In gesprek met Jan Voskuilen	4
4. KAS BANK, Van Lanschot en Equens werken aan oprichting van APF	7
5. 'Strijken en stofzuigen zijn populairder dan het pensioenoverzicht'	8

Wie voert de pensioenregeling van de bank in 2017 uit?

Met het antwoord op deze vraag zijn wij als bestuur al zo'n twee jaar bezig. In het verleden was het pensioenfonds onlosmakelijk verbonden met KAS BANK en was er geen discussie over zelfstandig voortbestaan. Tijden veranderen, met de invoering van de CDC-regeling (collectieve bijdrage regeling) per 1 januari 2016 zet KAS BANK – in lijn met de beweging bij andere financiële instellingen – het pensioenfonds op afstand. Daarnaast heeft het bestuur op basis van analyses geconcludeerd dat – nu het nog niet per se hoeft – het goed is om te zoeken naar een meer toekomstbestendig alternatief, bij voorkeur met behoud van de eigen identiteit. Belangrijkste redenen voor het zoeken naar een alternatief zijn het behouden van continuïteit (steeds minder actieve deelnemers), het verlagen van de bestuurlijke druk (tijdsbesteding steeds moeilijker te combineren met functies bij KAS BANK) en het verlagen van het kostenniveau (hogere schaal).

Binnen deze zoektocht zijn verschillende mogelijkheden afgewogen, uiteindelijk is de keuze voorlopig gevallen op het zelf oprichten van een Algemeen Pensioenfonds (APF). Na overleg met de sponsor zijn wij samen met drie andere pensioenfonds en een adviseur in 2014 aan de slag gegaan. Inmiddels zijn we ruim een jaar verder en hebben gezamenlijk al veel bereikt, zoals een (redelijk) uniforme pensioenregeling, een gezamenlijke uitvoerder (AZL), een beoogd bestuursmodel (Governance) en een concept uitvoeringsovereenkomst (financieringsafspraken tussen fonds en werkgever) en een beoogde startdatum (januari 2017). In dit leuke en interessante traject is de weg niet altijd geplaveid en zitten er moeilijk begaanbare gedeelten tussen. Tot op heden hebben we met elkaar deze moeilijker gedeelten kunnen bewandelen en blijven we ons richten op het einddoel: een APF voor de financiële sector. Uiteraard beoordelen wij regelmatig als bestuur of de ingeslagen weg een voordeel oplevert voor de deelnemers en of de te realiseren doelen in het APF ook voor ons fonds daadwerkelijk gerealiseerd worden. Hierbij spelen het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie, maar ook de sponsor een belangrijke rol.

We gaan voort met dit traject en wij houden jullie op de hoogte over de voortgang en de resultaten.

1. Kennissessie AZL

Op dinsdag 24 november organiseerde het pensioenfonds in samenwerking met AZL een presentatie over het Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Omdat AZL eerder dit jaar de deelnemersadministratie van Delta Lloyd heeft overgenomen, was dit een prima gelegenheid om AZL aan de deelnemers voor te stellen. Daarnaast een kans voor het pensioenfonds om feedback te krijgen van deelnemers over het nieuwe UPO.

Het pensioenfonds was blij verrast met de hoge opkomst. Door de overweldigende belangstelling van deelnemers heeft de organisatie uiteindelijk besloten om een tweede sessie in te lasten. Naar schatting waren in totaal 200 deelnemers aanwezig.

Na een korte introductie over AZL, hebben de pensioenspecialisten het UPO toegelicht. Daarin werden ook de meest gestelde vragen van deelnemers behandeld die AZL met regelmaat ontvangt van de deelnemers en konden deelnemers vragen stellen. Onderstaande onderwerpen willen wij hierbij graag nog eens nadrukkelijk onder jullie aandacht brengen.

1. AZL vroeg iedereen om het UPO goed te controleren, speciaal de mensen die een partner hebben, maar niet getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan. Bij de migratie van de pensioenadministratie van Delta Lloyd naar AZL zijn deze gegevens in enkele gevallen niet overgekomen. Als je partner niet met naam genoemd wordt op het UPO, weet AZL niet dat je een partner hebt. Voor deze deelnemers is het dus zaak om zo snel mogelijk het samenlevingscontract op te sturen naar pf-kasbank@azl.eu.
2. Daarnaast waren er vragen over de ANW Hiaat en de WIA aanvullingsverzekering, deze staan namelijk niet meer op het UPO. Dat klopt: dit zijn verzekeringen die KAS BANK als werkgever voor haar medewerkers bij Delta Lloyd Leven (DLL) heeft afgesloten en deze worden niet door het pensioenfonds gefaciliteerd.
3. Ten aanzien van de conversie van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 naar 67 werd nog eens herhaald, dat de deelnemers die eerder met pensioen willen het pensioen weer terug kunnen laten converteren naar de gewenste pensioeningangsdatum. De flexibiliseringsfactoren die hierop van toepassing zijn kunt u terugvinden op de website van het pensioenfonds.
4. Vervolgens heeft AZL nogmaals benadrukt dat je flexibel met je pensioen mag opgaan. Je moet op 67 jarige leeftijd met pensioen, maar je mag vanaf je 60ste en alle leeftijden daartussen. Voor onze oudere deelnemers geldt: het is bij KAS BANK toegestaan om te werken tot je AOW uitkering. Als je AOW uitkering voor je 67 jaar start, werk je bij KAS BANK tot maximaal dat moment en niet langer.

Het pensioenfondsbestuur en de communicatiecommissie willen iedereen bedanken voor zijn of haar belangstelling en we hopen jullie weer te zien op een volgende bijeenkomst van het pensioenfonds.

Deze presentatie is onderdeel van een breder plan waarin het Pensioenfonds van de KAS BANK zijn deelnemers beter informeert over wat pensioen voor hen betekent. Dit doen we onder andere via het gebruik van moderne communicatiemiddelen, zoals de nieuwe website van het pensioenfonds. Deze website speelt beter in op de informatiebehoeften van de deelnemers en gepensioneerden.

De presentatie van AZL is te vinden op de website van het pensioenfonds www.pensioenfonds.kasbank.nl

Mededeling

Ook in 2016 wil het pensioenfonds weer een kennissessie organiseren. Natuurlijk hebben we hier ideeën over, maar we horen ook heel graag van jullie waar je graag mee over zouden willen weten. Heb je een idee? Stuur dit dan naar pensioenfonds@kasbank.com

2. Resultaten

Op 30 september heeft het pensioenfonds een beleidsdekkingsgraad van 113% (UFR dekkingsgraad: 107%) gerapporteerd aan DNB. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door de gemiddelde dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden te nemen.

De vereiste dekkingsgraad van het pensioenfonds is 115%. Deze vereiste dekkingsgraad is gebaseerd op het financieel toetsingskader, zoals dat is vastgesteld door DNB, en geeft een beeld van het risico in de portefeuille van het pensioenfonds.

Omdat onze beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad ligt, is het fonds in een reservetekort en moet het bestuur een herstelplan aanleveren bij DNB.

In dit herstelplan moet het bestuur aan DNB uitleggen hoe het pensioenfonds in de komende 10 jaar gaat herstellen naar een dekkingsgraad die minimaal gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad.

De daling van de dekkingsgraad wordt voor een groot deel veroorzaakt door de ontwikkeling van de rente het afgelopen jaar en de aanpassing van de UFR (Ultimate Forward Rate) door DNB afgelopen zomer. De UFR is de rekenrente die door DNB wordt vastgesteld en waarmee pensioenfondsen hun toekomstige verplichtingen contant moeten maken. DNB heeft deze UFR afgelopen zomer verlaagd en dat betekent dat de verplichtingen van het pensioenfonds zijn gestegen.

De beleggingen hebben tot nu toe rendementen opgeleverd die in lijn liggen met de gehanteerde benchmarks. Onze aandelenportefeuille wordt belegd in twee passieve fondsen van Blackrock, deze hebben een rendement gemaakt van 10,24%, dit is een outperformance ten opzichte van de benchmark van 0,47%.

Onze obligatieportefeuille wordt belegd door Delta Lloyd Asset Management en heeft in 2015 tot en met oktober een rendement gehaald van 0,62%. Hiermee presteert onze portefeuille 0,34% minder dan de gestelde benchmark.

3. In gesprek met Jan Voskuilen

In een serie korte interviews praten deelnemers van het Pensioenfonds van de KAS BANK over de vraag wat pensioen voor hen persoonlijk betekent. Deze keer spraken wij met Jan Voskuilen.

Jan Voskuilen, inmiddels gepensioneerd, heeft een lange en glansrijke carrière binnen KAS BANK achter de rug. Hij is 27(!) jaar werkzaam geweest bij de bank. In 1987 begon zijn carrière bij KAS BANK als Sectorhoofd Geldbedrijf. Vervolgens maakte hij een stap binnen de bank richting de financiële administratie, als Director of Finance. De laatste 8 jaar stond Jan aan het roer bij IAD als Director of internal audit. Inmiddels geniet Jan van zijn welverdiende pensioen. Hij zit echter niet stil. Jan is nog steeds zeer betrokken bij KAS BANK als bestuurslid namens de pensioengerechtigden van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK.

Heb je je verdiept in de pensioenregeling toen je solliciteerde bij KAS BANK?

Zo ja, waar heb je toen op gelet?

Ik heb de pensioenregeling destijds bekeken en met name gelet op de soort regeling, de opbouw en de beoogde pensioendatum. Ook of er waarde overdracht mogelijk was naar het pensioenfonds van KAS BANK (Dat was in die tijd nog niet tussen alle pensioenfondsen mogelijk).

Hoe ben je bij het bestuur van het pensioenfonds betrokken geraakt?

Door een wetswijziging moest er vanaf 1 juli vorig jaar ook een vertegenwoordiger van de gepensioneerden in het bestuur. Het bestuur van het pensioenfonds was bekend met mijn interesse voor de pensioenproblematiek en heeft gevraagd of ik me als kandidaat beschikbaar wilde stellen.

Wat vind je het meest uitdagende van jouw rol binnen het bestuur?

Als bestuurslid sta je voor de belangen van alle deelnemers. Toch blijkt in discussies soms dat het goed is om belangen van oudere deelnemers en gepensioneerden nadrukkelijker in de besluitvorming te betrekken. De juiste beslissing over de toekomst van het pensioenfonds en de eventuele samenwerking met andere pensioenfondsen in een zogenaamde APF vind ik een uitdaging. Met name om de voordelen van een eventuele samenwerking op het gebied van continuïteit en kosten te realiseren, maar de vertegenwoordiging van de deelnemers op een goede manier te behouden.

Hoe belangrijk is pensioen voor jou en waarvoor wil je het gaan gebruiken?

Pensioen is belangrijk voor mij en eigenlijk voor iedereen, om na je werkzame leven financieel verder te kunnen en niet alleen tijd maar ook wat financiële ruimte voor "leuke dingen" te hebben.

Hoe kijk je tegen pensioen aan nu je gepensioneerd bent?

Ik ben blij dat het in de veertig jaar die ik heb gewerkt allemaal goed en consistent is geregeld. Het is erg prettig dat je op een bepaald moment je eigen ritme weer kunt gaan volgen. Een beetje zoals toen je kind was en dan ook nog zonder ouders die zich er mee bemoeien....nou ja, mijn vrouw natuurlijk wel.

Hoe kijk je als gepensioneerde aan tegen de risicohouding van het pensioenfonds?

De risicohouding is recent met de sociale partners opnieuw vastgesteld. De uitkomst van het overleg was een herbevestiging van de bestaande risicohouding. De risicohouding beoogt een goed evenwicht tussen voorzichtigheid en afgewogen en bewaakte risico's. Zonder het nemen van enig risico is het onmogelijk om voor de deelnemers een pensioen op te bouwen met voldoende koopkracht vanaf de pensioendatum. Indexatie is bij de huidige regelgeving en de door de ECB gekunsteld laag gehouden rentestand helaas vrijwel niet mogelijk. Dat raakt niet alleen de gepensioneerden, maar ook de actieve deelnemers (maar die merken het pas later), omdat de opgebouwde pensioenrechten onvoldoende kunnen worden aangepast aan de geldontwaarding. Gelukkig lukt het de ECB tot nu toe niet om de geldontwaarding aan te wakkeren. Dan worden de probleemlanden van Europa gered ten laste van de pensioenfondsen, andere institutionele beleggers en spaarders.

Hoe kijk je aan tegen de verschuiving van de pensioenleeftijd? En wat vind je van het Nederlandse pensioenstelsel?

Gemiddeld worden we ouder dus om de pensioenen betaalbaar te houden is een verhoging van de pensioenleeftijd een logische gedachte. Toch zitten er grote nadelen of misschien zelfs onrechtvaardigheden aan. Niet iedereen wordt 90 en in veel beroepen treedt eerder fysieke of mentale uitputting op. Duidelijk is dat er op een andere manier gewerkt moet gaan worden, zodat mensen ook de kans krijgen om het met plezier vol te houden. Hierbij kan deeltijdpensioen een goede mogelijkheid zijn. Daarnaast moeten de mensen die blij gemoed tot hun 70e willen werken dat vooral ook kunnen doen; maar meestal zijn dat politici. Bovendien geven ook jongere generaties aan helemaal niet langer te willen doorwerken; dus eigenlijk ontbreekt het maatschappelijke draagvlak. Betaalbaarheid is een heel ander verhaal...

Het Nederlandse pensioenstelsel is nog steeds goed, maar aanzienlijk minder dan 10 jaar geleden. Jammer is dat onder de vlag van individualisering en flexibilisering bezuinigingen worden doorgevoerd. Het verminderen van de fiscaal toegestane opbouw, zowel via het pensioenfonds als individueel, is een fiscale maatregel die helemaal niet bijdraagt aan flexibilisering of individualisering. De combinatie van trage opbouw en niet of beperkt geïndexeerd middelloon zal in de toekomst leiden tot pensioenen die bij lange na de nagestreefde 70% van het salaris niet halen. In het gunstige geval rond 50% en als het een beetje tegenzit rond 30% en dan ga ik er nog vanuit dat de AOW blijft bestaan.

Ieder stelsel heeft overigens zijn voor- en nadelen. Het huidige stelsel is op zich goed gefundeerd. Er is in tegenstelling tot wat wel eens wordt geschreven een goede behartiging van de belangen van de deelnemende generaties; jongeren en ouderen. Wel is het fenomeen "ondernemingspensioenfondsen" aan herijking toe. Het aantal medewer-

kers in vaste dienst neemt af en de dienstverbanden worden korter. Het vanuit die werksituatie regelen van een consistente pensioenopbouw vraagt om algemene pensioenfondsen; zodat het voor je pensioenopbouw niet uitmaakt waar je al dan niet tijdelijk in dienst bent. Vergelijkbaar met het ABP voor alle overheids- en semi-overheidswerkgevers. De huidige mogelijkheid van waardeoverdracht is niet meer voldoende. Het individueel regelen van het pensioen via bijvoorbeeld een verzekeraar is gezien de logische commerciële belangen van een levensverzekeraar per definitie duurder en met je pensioen in een woekerpolisaffaire belanden een nachtmerrie.

Er vinden stevige veranderingen plaats op pensioengebied. Wat vind jij van de communicatie hierover door het Pensioenfonds?

Het pensioenfonds probeert zo goed mogelijk bij te dragen aan een goede communicatie, zodat het voor een ieder duidelijk is wat een verandering inhoudt. Toch blijkt dat we de plank nog weleens mislaan als het om duidelijkheid gaat. Dan bereiken we het tegenovergestelde. Dat is echt een punt van aandacht en de communicatiecommissie heeft dat ook opgepakt.

Mis je nog bepaalde zaken in de communicatie?

Er gaat meer informatie verstrekt worden over het te bereiken pensioen. Het zogenaamde reëel pensioenresultaat, alsmede de mate van onzekerheden waar je rekening mee moet houden.

Vind je de UPO belangrijk voor je informatie over je eigen pensioen?

Ja. De UPO is een belangrijke bron van informatie over het pensioen. Wat is opgebouwd, wat is de schatting van het bereikbare pensioen. Mensen doen er goed aan om een nieuw overzicht te vergelijken met het voorgaande om te beoordelen of de wijziging in de opbouw logisch is. De ervaring leert dat dat soms niet goed gaat.

Het Pensioenfonds heeft op 27 mei de nieuwe website gelanceerd. Heb je de site al bekeken? Zo ja, wat vind je ervan?

Ik heb de website natuurlijk bekeken. Ik vind de website heel toegankelijk en informatief.

Wat vind je van de digitale trend die is ingezet rondom het verstrekken van pensioen informatie?

Ik vind dat handig en het maakt het ook makkelijker om vaker informatie te verstrekken. Ik kan mij wel voorstellen dat het voor sommigen wat wennen is. Voordeel is dat je de informatie direct makkelijk en geordend op je pc kunt bewaren. Dat is handig als je bijvoorbeeld een nieuw overzicht snel met een vorig wilt kunnen vergelijken. Het bespaart natuurlijk ook een berg papier, drukwerk en postzegels en is daardoor beter voor het milieu en wie het echt op papier wil hebben kan het desgewenst zelf nog printen.

Mededeling

Bij de migratie van de administratie van Delta Lloyd naar AZL is in sommige gevallen de partnerregistratie weggevallen. Deelnemers worden verzocht om na te gaan of hun partner vermeld staat op het UPO. Indien dit niet het geval is dan hierbij het dringende verzoek om dit bij AZL (pf-kasbank@azl.eu) te melden zodat de administratie op orde kan worden gebracht.

4. KAS BANK, Van Lanschot en Equens werken aan oprichting van APF

Kleine fondsen hebben het zwaar onder de steeds stringenter wetgeving en de krimpende deelnemersaantallen. Reden om vorm te geven aan een Algemeen Pensioenfonds (APF). En daar zijn we op dit moment druk mee, samen met de besturen van de pensioenfondsen van Equens en van Lanschot. We maken goede voortgang en tegelijkertijd bestaat nog steeds de kans dat het niet doorgaat. De tussenstand.

Het waarom van een APF

Voor kleine fondsen is het steeds lastiger om zelfstandig te opereren. Het pensioenfonds kampt met flinke kosten per deelnemer en teruglopende deelnemersaantallen. Dat geldt ook voor onze collegafondsen. Dan speelt nog het probleem van bestuurlijke continuïteit. De toezichthouder stelt steeds strengere eisen aan bestuurders en het is dan ook lastig om de juiste mensen te vinden. Door de krachten te bundelen creëren we voldoende omvang om aan die toenemende druk tegemoet te komen.

De keuze voor elkaar

KAS BANK, Van Lanschot en Equens blijken goed bij elkaar te passen. We hebben gelet op de invulling van de pensioenregeling, de populatie en – heel belangrijk – de dekkingsgraad. Hoe meer je op elkaar lijkt, hoe lager de kosten. Uniformiteit is dan ook een sleutelbegrip. Eerder meldde PensioenPro, de pensioenbijlage van het Financieele Dagblad, dat we ook in gesprek zijn met GE Artesia Bank. GE heeft echter besloten om een Europees pensioenfonds op te richten en het pensioenfonds Artesia gaat hierin mee. We starten nu met drie partijen. Op termijn streven we naar de groei van het aantal partijen. Dat is nodig om voldoende schaalgrootte te verkrijgen; voldoende eigen vermogen.

De concrete stappen

De oprichting van een stichting in augustus was de eerste concrete stap. De volgende grote stap is een vergunningsaanvraag bij DNB, zover is het echter nog lang niet en daarvoor zal er nog frequent overleg plaatsvinden tussen de sponsors, de pensioenfondsen en de verantwoordingsorganen. De drie partijen investeren veel in de oprichting van het APF. Eens in de drie weken komt de stuurgroep samen. Maar nog intensiever is de samenwerking in de verschillende werkgroepen. Op dit moment hebben we werkgroepen voor beleggen, communicatie, uitbesteding en governance. Vooral die laatste werkgroep vergt veel inspanning omdat zij zowel de governancestructuur als de opzet van risicomanagement en Administratieve organisatie en Interne Controle (AO/IC) en ook de officiële documenten voorbereiden. Kortom: we zijn al aardig op weg, maar we hebben ook nog een flinke weg te gaan voor het APF 'up and running' is.

Mededeling

Op 30 juni 2016 vanaf 16.00 uur vindt de jaarlijkse vergadering van deelnemers van het pensioenfonds plaats op de Nieuwezijds Voorburgwal 225 te Amsterdam. Vanaf 20 juni 2016 zal de jaarrekening 2015 op onze website (www.pensioenfondskasbank.nl) worden gepubliceerd. Wil je deze fysiek ontvangen, dan kun je contact met ons opnemen.

5. 'Strijken en stofzuigen zijn populairder dan het pensioenoverzicht'

Wie weet nog wanneer hij met pensioen kan en hoeveel geld er dan binnenkomt? Door nieuwe regels en problemen bij pensioenfondsen zijn veel mensen het overzicht kwijt. PF Update beantwoordt 17 urgente vragen over je pensioen.

Nieuwe wetgeving, strenger toezicht, vergrijzing, aangescherpte fiscale regels, versoberingen, bezuinigingen, en een financiële crisis die zeven jaar duurde. Niets is de pensioenwereld bespaard gebleven de afgelopen tien jaar. Een maatschappelijke discussie over een geheel nieuw, 'toekomstbestendig' stelsel loopt nog.

De impact van alle veranderingen en ontwikkelingen is enorm. Slechts een handjevol deskundigen kan nog uitleggen welke gevolgen alle veranderingen hebben voor de miljoenen mensen die pensioen opbouwen of die nu al van een pensioenuitkering afhankelijk zijn.

Wel zijn Nederlanders erachter gekomen dat het pensioen veel minder zekerheden biedt dan zij vroeger dachten, en dat de toekomst nog veel meer onzekerheden zal brengen.

De helft van werkend Nederland kiest ervoor zich helemaal niet te verdiepen in zijn pensioen. Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) dat werknemers jaarlijks krijgen toegestuurd, lezen zij niet.

Uit een recente enquête van onderzoeksbureau GfK blijkt dat slechts 36 procent van de Nederlandse werknemers enigszins op de hoogte is van zijn pensioen, doorgaans zijn dat mannen van boven de vijftig jaar. Vrouwen en jongeren verdiepen zich er nauwelijks in. 'Strijken en stofzuigen zijn populairder dan het pensioenoverzicht,' concludeerde verzekeraar Aegon onlangs ironisch in een persbericht.

En bij wie zich er wel in verdiept, leiden pensioenkwesaties tot onzekerheid en ergernis: niemand weet meer waar hij aan toe is. De AOW-leeftijd ging omhoog. Pensioenaanspraken werden als gevolg van de financiële crisis bevroren of gekort. De overheid moest bezuinigen en dwong pensioenfondsen de pensioenopbouw te versoberen.

1. Wanneer mag ik stoppen met werken?

Dat hangt af van je financiële situatie. Een succesvolle veertigjarige ondernemer die zijn bedrijf voor 10 miljoen euro verkoopt en slim met dat geld omgaat, kan direct gaan rentenieren. Dat geldt ook voor de gelukkige die de jackpot wint in de Staatsloterij. Maar bent je afhankelijk van AOW en een aanvullend pensioen, dan zult je waarschijnlijk moeten doorwerken tot je AOW-gerechtigd bent en dat is nu met 67 jaar. Overigens voorziet ons pensioenreglement erin om het pensioen al vanaf 60 jaar in te laten gaan.

2. Op welke leeftijd krijg ik AOW?

Dat hangt, voor iedereen die op of na 1 januari 1948 is geboren, af van de geboortedatum. Je kunt op deze website (www.svb.nl/aowleeftijd) je geboortedatum intikken. Dan krijgt je een indicatie vanaf wanneer je AOW krijgt. Voor de meeste mensen blijft het onzeker, omdat de overheid vanaf 2022 de AOW-leeftijd verder kan verhogen als de levensverwachting stijgt. Met de laatste prognoses van de levensverwachting van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn wel schattingen te maken. De website www.pensioenleeftijdberekenen.nl houdt rekening met deze prognoses. Een 35-jarige, geboren op 1 juli 1980, krijgt waarschijnlijk pas AOW als hij 70 jaar en drie maanden is. Volgens de wet krijgt iedereen uiterlijk vijf jaar tevoren te horen op welke datum hij AOW krijgt.

3. Als ik AOW krijg, gaat dan ook mijn pensioen in?

Vaak wel, maar soms loopt dit niet helemaal synchroon. In ons huidige pensioenreglement is bepaald dat het pensioen wordt uitbetaald vanaf de eerste dag van de maand waarin de werknemer 67 jaar wordt.

4. Kan ik mijn pensioen eerder laten ingaan?

Ons pensioenfonds biedt de mogelijkheid om het pensioen vanaf 60 jaar in te laten gaan. Hoeveel pensioen je dan ontvangt, kun je laten uitrekenen door een offerte bij AZL (pf-kasbank@azl.eu) op te vragen.

5. Hoe hoog is de AOW als ik met pensioen ga?

In principe is de AOW een uitkering op bijstandsniveau, 70 procent van het minimumloon. De overheid toetst tweemaal per jaar of de AOW aan de inflatie moet worden aangepast. Als je een (jongere) partner hebt, dan krijg je 50 procent van het minimumloon als AOW. Je partner heeft een individueel recht op AOW, zodra hij de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Samen krijg je dan 100 procent van het minimumloon. Dat is vanaf 1 juli dit jaar 1.460,36 euro netto per maand, exclusief vakantiegeld.

6. Mag ik naast de AOW werken? Is dat fiscaal aantrekkelijk?

Niemand belet je om naast de AOW bij te verdienen, parttime of fulltime. Ruim 10 procent van de AOW-gerechtigden heeft betaald werk. Fiscaal is dit aantrekkelijk, omdat AOW-gerechtigden in de eerste twee belastingschijven te maken hebben met een lager tarief en netto meer overhouden. Er zijn speciale uitzendbureaus voor gepensioneerden en er is een vacaturebank.

7. Betaal ik (extra) belasting over AOW en pensioen?

Mensen die met pensioen gaan, betalen veel minder belasting en sociale premies over hun pensioeninkomen, zolang dat niet meer dan circa 34.000 euro bruto is. Is het pensioen, inclusief AOW, hoger dan circa 34.000 euro (de grens van de derde belastingschijf), dan betalen zij over het meerdere evenveel als werkenden.

8. Waarom bouwt niet iedereen volledige AOW op?

In principe bouwt iedereen die in Nederland woont of werkt, in 50 jaar tijd een volledige AOW-uitkering op. Dit geldt ook voor mensen die nooit een betaalde baan hebben gehad. Immigranten, die later in Nederland zijn komen wonen, bouwen geen volledige AOW op, tenzij ze zich daarvoor bijverzekeren.

Ook Nederlandse expats, die tijdelijk in het buitenland hebben gewerkt, hebben een 'AOW-gat'. Voor elk jaar dat zij niet hier woonden, wordt de AOW met 2 procent gekort. Ook mensen die wel in Nederland wonen maar zonder detachingsverklaring in het buitenland werken, kunnen hiermee te maken krijgen.

Gepensioneerden die door een AOW-gat onder het bestaansminimum zakken, krijgen een aanvulling uit de bijstand.

9. Hoeveel geld heb ik nodig om mijn huidige levensstandaard te kunnen voortzetten?

Dat hangt sterk af van je persoonlijke situatie. Iemand met een hypotheekvrij huis en weinig dure hobby's kan met veel minder geld toe dan iemand die nog twee studerende kinderen onderhoudt en drie keer per jaar op vakantie wil. Je kunt het checken door een begroting op te stellen.

Uit enquêtes onder werknemers blijkt dat de meesten er nog altijd van uitgaan dat zij 70 procent van hun laatste brutosalaris als pensioen krijgen. Die norm haalt vrijwel niemand meer, omdat we tegenwoordig een pensioen opbouwen op basis van het gemiddelde salaris gedurende de loopbaan.

Het gemiddelde loon is doorgaans aanzienlijk lager dan het salaris vlak voor de pensioendatum. Werknemers die tenminste 40 jaar lang pensioen opbouwen, moeten in de praktijk genoeg nemen met een pensioen van circa 50 tot 60 procent van hun laatst verdiende brutosalaris. Netto is dit 70 tot 80 procent van het laatste nettoloon, omdat gepensioneerden minder belasting betalen dan werkenden.

10. Op het Uniform PensioenOverzicht staat hoeveel pensioen ik heb opgebouwd. Krijg ik dat ook?

Dat is niet zeker. Als ons fonds langdurig in financiële problemen zou komen, kan een korting op de pensioenaanspraken en uitkeringen noodzakelijk zijn. Als het fonds er goed voorstaat, kunnen de rechten worden aangepast aan de inflatie, waardoor je op een hoger bedrag uitkomt dan het pensioenoverzicht nu aangeeft.

11. Het pensioenfonds van mijn vorige baas heeft mijn aanspraken van 20.000 euro al vijf jaar niet aangepast aan de inflatie. Wat kost mij dit?

De totale inflatie was de afgelopen 5 jaar circa 12 procent. Als je pensioen wel was geïndexeerd, had je nu bijna 2.400 euro extra pensioen opgebouwd. Mocht het fonds in de nabije toekomst herstellen, dan bestaat de mogelijkheid dat de misgelopen indexaties geleidelijk worden ingehaald. Veel fondsen hebben echter het beleid om misgelopen indexaties, die ouder zijn dan 10 jaar, niet meer weg te werken.

12. Heeft het zin extra geld opzij te zetten om mijn pensioen aan te vullen? Hoe doe ik dat?

Extra geld opzij zetten is altijd verstandig, maar door de lage rente is het zeer lastig om daarmee je pensioen te verbeteren. Als je over 30 jaar 1.000 euro wilt hebben, moet je bij een spaarrente van 4 procent nu 308 euro opzij zetten. Bij een spaarrente van 1 procent moet je 742 euro inleggen.

Door de lage rente is het ook duur om met een lijfrentepolis extra pensioen in te kopen bij een verzekeraar. Jonge werknemers en zzp'ers die hun pensioen willen bijspijkeren, kunnen er over denken om maandelijks een bedrag in een beleggingsfonds steken. Daar zitten risico's aan, maar de kans op een aardig rendement is groter.

13. Waar moet ik op letten als ik van baan verander?

Je moet beslissen of je je opgebouwde pensioen wilt overhevelen naar het fonds waarbij je nieuwe werkgever is aangesloten. Overdracht is soms voordelig, maar lang niet altijd. Dit hangt van veel af: is de nieuwe regeling kwalitatief beter of juist minder? Staat het nieuwe fonds er financieel goed voor, of juist niet? In alle gevallen is het raadzaam een adviseur te raadplegen. Een verkeerde beslissing kan je veel geld kosten.

14. Als ik mijn baan verlies, raak ik dan ook een deel van mijn pensioen kwijt?

Zolang je geen nieuwe baan vindt, bouw je geen nieuwe pensioenrechten op. Daardoor kun je bij pensionering een lagere pensioenuitkering krijgen dan je aanvankelijk had verwacht. Maar de pensioenaanspraken die je tot nu toe hebt opgebouwd, blijven wel bestaan.

Hou er wel rekening mee dat de risicoverzekering afgesloten voor het partnerpensioen wordt stopgezet en je partner geen pensioen meer krijgt als jij voor de pensioendatum komt te overlijden.

Verlies je je baan doordat je arbeidsongeschikt werd, dan wordt de pensioenopbouw in veel gevallen voortgezet.

15. Ik heb meerdere werkgevers gehad. Waar kan ik vinden hoe hoog mijn totale pensioen is?

Op deze website (www.mijnpensioenoverzicht.nl) vind je met je DigiD een overzicht van je pensioenaanspraken, inclusief AOW. Let wel: de aanvullende pensioenrechten, boven op de AOW, zijn niet spijkerhard. Als een, of meerdere, van de pensioenfondsen waar je pensioen opbouwde in de problemen komt, kan het pensioen worden gekort.

Omdat lang niet zeker is of pensioenaanspraken steeds aan de inflatie kunnen worden aangepast, blijft het onzeker wat je te zijner tijd nog kunt kopen voor het bedrag dat je nu op je pensioenoverzicht ziet. Reken je zich dus niet rijk.

16. Blijft de AOW voor iedereen gelijk? Of wordt zij straks inkomensafhankelijk of gekort als ik vermogend ben?

Helemaal uit te sluiten is dit nooit. Maar als een kabinet om politieke redenen de AOW inkomensafhankelijk maakt, staat het hele stelsel van het pensioen op drijfzand, want pensioenregelingen gaan ervan uit dat iedereen een AOW-uitkering krijgt. Ook zeer vermogende mensen krijgen nu AOW. Dat is tot nu toe niet ter discussie gesteld.

De kans dat de overheid de AOW helemaal afschaft, is nihil. In dat geval zou de overheid gepensioneerden zonder enige pensioenvoorziening een bijstandsuitkering moeten verstrekken, die even hoog is als de AOW.

17. Wat gebeurt er als mijn pensioenfonds failliet gaat?

Een pensioenfonds kan in financiële problemen raken, maar kan technisch gezien niet failliet gaan. Als een fonds te weinig vermogen heeft om alle verplichtingen na te komen, worden pensioenen geleidelijk gekort, net zolang totdat het evenwicht tussen vermogen en verplichtingen is hersteld. Dan verdampt dus wel een deel van uw pensioen.

(Met dank aan: Elsevier 3 september 2015)

2385 (2014,1)

www.kasbank.enmijnpensioen.nl
Pensioenfondssite KAS Point
Mailen kan naar petra.valk@kasbank.com

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

COMMITTED SINCE 1806